

تنش‌های درهم‌تنیده داخلی و منطقه‌ای بحرین

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

۲۷ مه ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/bahrain-interlocking-regional-and-domestic-tensions
العربية (/policy-analysis/altwtrat-alaqlmyt-walmhlyt-almshabkt-fy-albhryn/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

تحلیل کوتاه

منامه همچنان درگیر چالش پیچیده گسترش مناسبات با اسرائیل است و همزمان باید با مبارزه‌جویی شیعی در داخل کشور مقابله کند

در ۶ می خبرگزاری رسمی بحرین اعلام کرد که یوسی کوهن رئیس موساد اسرائیل برای مذاکره درباره «راه‌های تقویت همکاری و هماهنگی مسائل امنیتی توسعه منطقه‌ای و مسائل مربوط به منافع مشترک» از این جزیره خلیج فارس دیدار کرده است. از «ایران» ذکر نشد اما بدون شک ایران محور اصلی صحبت‌های کوهن با روسای سازمان امنیت استراتژیک و سازمان امنیت ملی بحرین بوده و این نشان‌دهنده نزدیکی مناسبات دوجانبه اسرائیل و بحرین از زمان انعقاد پیمان ابراهیم (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/how-abraham-accords-look-forward-not-back>) در سال گذشته است.

سه روز پیش از آن بحث نحوه رفتار بحرین با موضوعی مرتبط با ایران به میان آمده بود یعنی تنش‌هایی که با عناصری از شیعیان در جریان است که اکثریت جمعیت بحرین اند و هم‌مذهب با ایران ولی به حاشیه رانده شده‌اند. وزارت کشور بحرین کاردار ایالات متحده آمریکا و دیگر دیپلمات‌های ارشد خارجی را دعوت کرد تا از زندان «جاو» بازدید کنند. بسیاری از زندانیان شیعه که شمارشان ۲۵۰۰ نفر برآورد می‌شود در این زندان نگهداری می‌شوند که نام رسمی آن «مرکز اصلاح و بازپروری» است. در ماه مارس شیوع ویروس کرونا اعتراض شماری از زندانیان را موجب شد که به سرکوب امنیتی تظاهرات زندان انجامید و انتشار انتقادهایی در رسانه‌های خارجی را به دنبال داشت. رودی دروموند سفیر بریتانیا در بحرین پس از بازدید ۳ می از این زندان در توییتی نوشت: «مجموعه‌ای به ما نشان داده شد که مدیریت کارآمد امکانات پزشکی خوب و تمهیدات ضدکوید داشت... من از رسیدگی مسئولان به مسائل دشواری که در رسانه‌ها مطرح شد استقبال می‌کنم. از قصد بحرین برای ادامه اصلاح نظام قضایی و زندان‌ها از جمله استفاده بیشتر از احکام جایگزین هم حمایت می‌کنم.»

این دردرس سیاسی با گزارش ۹ می از فعالیت‌های شیخ عیسی قاسم ارشدترین روحانی شیعه بحرین که اکنون در ایران در تبعید به سر می‌برد پیچیده‌تر شد. شیخ عیسی قاسم خواستار تهیه پیش‌نویس قانون اساسی از طرف پارلمانی شد که در یک انتخابات آزاد و عادلانه انتخاب شده باشد و به طور ضمنی نتایج رای گیری سال ۲۰۱۸ و تبع آن خانواده سلطنتی حاکم را که اهل سنت اند زیر سوال برد. با آن که تظاهرات و اقدامات خشونت‌آمیز در سال‌های اخیر کاهش چشمگیری داشته است سکوت نسبی ظاهراً محصول اقدام قاطعانه

دولت است و نه تلاش برای دلجویی و اشتیاق تظاهرات سال ۲۰۱۱ با حمایت نیروهای مسلح عربستان سعودی و امارات متحده عربی وحشیانه سرکوب شد. بنای یادبود مروارید محل برگزاری تظاهرات تخریب شد و میدان ترافیکی گرداگرد آن برای تردد اتومبیل‌ها تغییر شکل یافت اما تنش‌ها از بین نرفت. سفارت آمریکا در بحرین سال‌ها نقشه‌ای را در بسایت خود قرار داده بود که با مشخص کردن محله‌های شیعه‌نشین کارکنان آمریکایی را از رفتن به آن حوالی منع می‌کرد. این اقدام اسباب تشویش خاطر مقام‌های بحرینی بود چون نگران وجهه کشور بودند. نقشه حذف شد اما هشدار امنیتی که در ۲۰۲۰ صادر شده کماکان برقرار است و به شهروندان آمریکایی «در سراسر بحرین» هشدار می‌دهد که احتیاط را رعایت کنند.

به موازات این تنش‌ها مرگ خلیفه بن سلمان در ماه نوامبر سیاست‌خاندان حاکم را دستخوش تحول و تغییر کرده است. او که عموی ملک حمد امیر بحرین بود سالیان درازی مقام نخست‌وزیری داشت. اکنون اداره روزانه امور کشور عمدتاً بر دوش دو نفر قرار دارد: سلمان بن حمد ولیعهد بحرین و نخست‌وزیر جدید که مناسبات اقتصادی را مدیریت می‌کند و ناصر بن حمد برادر جوانتر و ناتنی او که مشاور امنیت ملی است. با اینهمه ملک حمد که شخصاً بر همزیستی مذهبی بین یهودیان و مسلمانان تمرکز دارد که سنگ بنای روابط بحرین با اسرائیل است در ۲۳ آوریل توازن تازه‌ای میان پسرانش ایجاد کرد و ناصر را به سمت ریاست موسسه سرمایه‌گذاری شرکت نفت و گاز ملی گمارد که به مثابه یک صندوق سرمایه ملی عمل می‌کند.

گفته می‌شود که سلمان بن حمد در قبال جامعه شیعیان دیدگاه نسبتاً لیبرالی دارد و طرفدار تخفیف مجازات برخی از زندانیان است. در مقابل ناصر به تندروهای خانواده سلطنتی نزدیک است که خواستار رویکرد سختگیرانه در قبال شیعیان بحرین و ایران هستند.

مقام‌های آمریکایی به سهم خود نگران حفظ مناسبات درازمدت دوجانبه هستند و بدون شک می‌خواهند پایگاه و مقرهایی را که بحرین در اختیار ناوگان پنجم ارتش آمریکا فرماندهی مرکزی نیروهای دریایی ایالات متحده (ناوست) و ۱۰ هزار پرسنل آنها قرار داده حفظ کنند. مأموریت ناگفته این نیروها حفاظت از منافع آمریکا و صادرات نفت و گاز کشورهای حوزه خلیج فارس در مقابل تهدیدهای ایران است.

در عین حال عادی‌سازی نویدبخش مناسبات بحرین و اسرائیل (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/diplomacy-built-israeli-arab-peace-private-sector-will-sustain-it>) با حساسیت‌های بالقوه همراه است. کالاهای بحرینی در سوپرمارکت‌های اسرائیلی پدیدار شده‌اند اما با در نظر گرفتن درگیری‌های اخیر با فلسطینی‌ها در اورشلیم ممکن است اسرائیلی‌هایی که قصد دارند ماه آینده با شروع پروازهای مستقیم به بحرین سفر کنند آن آغوش بازی را که انتظار داشتند

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/bahrain-poll-shows-split-peace-israel-sunni-shia-divide-small>) نبینند. خصومت با اسرائیل در میان جماعت شیعه و سنی بحرین یکسان است. به عنوان مثال چهار سال پیش که گروهی از خاخم‌های یهودی به آنجا سفر کرده بودند فعالان سنی در اقدامی نمادین یکی از خیابان‌هایی را که خاخم‌ها در آن قدم زده بودند شستند. منامه در سال‌های اخیر راهی برای مدیریت موفقیت‌آمیز این چالش‌ها (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/bahrain-move-toward-israel-risks-domestic-reaction>) پیدا کرده است اما ممکن است اقدامات تعادل‌بخش مداوماً ضرورت داشته باشد.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریہ ۱۱ ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

BRIEF ANALYSIS

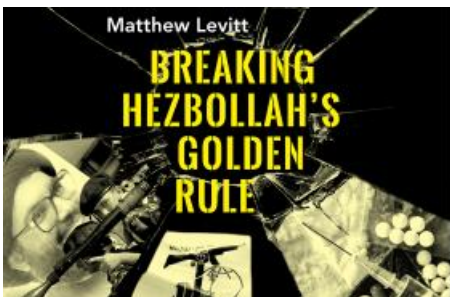
Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریہ ۱۱ ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریہ ۹ ۲۰۲۲

Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

(/policy-analysis/dmkasy-w-aslah/) دمکراسی و اصلاح (fa/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayyl/) روابط عرب و اسرائیل

(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhyl/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران (fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس

(fa/policy-analysis/asrayyl/) اسرائیل